

Ministryně práce a sociálních věcí Jana Maláčová (ČSSD)

Platy i mzdy musí být vyšší, pracovat se musí vyplatit

Už měsíc poté, co se Jana Maláčová ujala funkce ministryně, svou první velkou politickou bitvu o zvýšení důchodů. O týden později byla u zvedání platů ve veřejné sféře. Plánů ve prospěch zaměstnanců má ale mnohem více.

Diskuse a hlasování o zvýšení od ledna bylo střetem dvou návrhů, vládního a senátního. Co vás vedlo k prosazování vládní verze. Bylo důvodem, že jste členkou vlády?

To rozhodně ne. Senátní verze důchodové novely by způsobila kolaps důchodového systému. Úředníci by museli ve spisech dohledávat datum první výplaty důchodu u asi 400 tisíc lidí a jejich dokumenty by museli procházet ručně. Nápor by nebylo možné zvládnout a zpozdilo by se tím vyřizování žádostí o důchody. Jsem moc ráda, že to dopadlo takhle. Díky tomu, že se nám podařilo svolat sněmovnu už dříve, než bylo původně v plánu, a že se vládní novelu zákona o důchodovém pojištění podařilo prosadit, bude od ledna navýšena základní výměra důchodu o více než 900 Kč a seniorům od 85 let přibude navíc ještě dalších 1000 Kč. Dojde tak ke zlepšení životní úrovně seniorů a senierek.

Jen týden poté, co sněmovna odklepla zvýšení platů, jste si mohla odškrtnout další splněnou prioritu, a to vyšší platy ve veřejné sféře. Ty jsou ale dílem kompromisu. Jste s ním spokojená?

Původně jsem s kolegy z ČSSD ve shodě s odbory tlačila na plošné zvýšení platů od deset procent. Ty se nakonec zvýší o 8,1 procent. Tři miliardy navíc pro zaměstnance považují za obrovský úspěch. Veřejná sféra potřebuje kvalitní pracovníky udržet a také přitáhnout. Zvýšení ohodnocení ve státním sektoru je také jeden z účinných nástrojů, jak tlačit růst všech výdělků. Teď je pro nás prioritou zajistit, aby peníze na platy putovaly k těm nejhůře placeným.

Když mluvíte o platech, často také připomínáte, že ženy jsou oproti mužům v naší zemi hůře odměňovány. Co s tím?

Je to tak. V platech jde o 22 procent rozdílů, takže jsme zemí s jednou s nejvyšších nespravedlností platech mužů a žen. Je třeba naučit české ženy, aby se nebály říct si o vyšší odměnu. To totiž bývá často jednou z příčin této nerovnosti. Dále lze tento rozdíl snižovat dobře zacílenou rodinnou politikou, což je jedna z mých priorit. A na platy a odměňování následně velmi úzce navazují penze. Nebojím se říct, že chudoba ve staří má u nás ženskou tvář. Ženy se u nás dožívají vyššího věku a často tedy zůstávají sami. Nižší platy během produktivního života způsobují nižší důchody. Ve staří jsou pak více ohroženi chudobou. Tohle je třeba systémově změnit.

Zmínila jste tlak na zvyšování odměn v soukromé sféře, k tomu slouží také minimální mzda. Na jejím zvýšení také pracujete?

Ta je u nás velmi nízká, vyšší je i na Slovensku či v Polsku. V případě Německa se bavíme dokonce o trojnásobku. My musíme docílit toho, aby se lidem vyplatilo pracovat a ne brát sociální dávky a aby pracující neměli existenční starosti. Chceme navýšení minimální mzdy alespoň o 1 500 korun na částku 13 700, což bude podle predikcí Ministerstva financí 40 procent průměrné mzdy. A samozřejmě za cíl máme i nastavení takzvaného valorizačního mechanismu, aby byla minimální mzda v dalších letech navyšována automaticky a její výše byla předvídatelná.

Jaké vidíte problémy na trhu práce v době nízké nezaměstnanosti? Je třeba jí přizpůsobit služby úřadů práce? Měly by lépe pracovat s registrovanými uchazeči, tak, aby je opravdu dostaly do práce. Více než 231 tisíc nezaměstnaných je totiž zarážející počet. Zvláště když tuzemští zaměstnavatelé nabízejí přes 300 tisíc volných pracovních míst?

Poptávka po pracovní síle skutečně převyšuje počet uchazečů o zaměstnání. Ti však nejsou jediným zdrojem pracovních sil. Jsou jimi i lidé v produktivním věku, kteří z různých důvodů zůstávají ekonomicky neaktivní. Například osoby pečující o dítě či závislou osobu, osoby se zdravotním postižením, ale i například některé skupiny studentů či seniorů. Je třeba si uvědomit, že vždy bude určitá nezaměstnanost. Na té se podílí vstup absolventů na trh práce, odchody do důchodu, přestěhování či prostá změna zaměstnání, dlouhodobě nezaměstnaní či třeba lidé s kvalifikací, která neodpovídá současným potřebám trhu práce... Budu usilovat o to, aby práce a zaměstnanost byla centrem činnosti Úřadu práce.

Občas zaznívá, že ministerstvo práce opět podléhá tlaku odborů a zaměřuje se hlavně na témata, která důrazně nastoluje předseda ČMKOS, vnímáte to také tak?

To, že se odbory a sociální demokracie v mnohém shodnou, je pochopitelné. Koneckonců, oba subjekty hájí zájmy pracujících.

Sociální demokracie je historicky stranou práce, jejími voliči byli vždy především zaměstnanci. Mezi nimi však v posledních letech hodně ztratila. Jeden čtenář mi napsal, že strana, která se zaměří na to, aby v ČR byla hodně početná střední třída právě z řad zaměstnanců, a bude prosazovat, že nízká cena práce už nemůže být strategií pro českou ekonomiku, má šanci na úspěch. Co vy na to?

Uvažuji stejným směrem. Konec levné práce je sice heslo odborové kampaně, nicméně vyjadřuje i názor sociální demokracie. Proto jsme s kolegy z ČSSD prosadili zvýšení platů, proto tlačíme i na zvýšení minimální mzdy. Myslím, že je to pro to ta nejlepší doba. Kdy jindy, když ne právě teď, kdy je česká ekonomika ve velmi dobré kondici. V takové době musíme narovnat odměňování a platovou politiku. Není možné připustit stav, že člověk zodpovědně pracuje osm hodin denně a jeho plat je tak nízký a náklady na život vysoké, že se dostává na hranici chudoby. Dále je nutné pamatovat na rozvoj zaměstnanosti, podporovat rodiny s dětmi, myslet na seniory a jejich důchody. V neposlední řadě je také nutné pamatovat na zdravotně znevýhodněné.

Zmiňujete zlepšování podmínek života pro rodiny s dětmi. Co konkrétně v tom chcete dělat?

Konkrétně například velmi podporujeme fungování a vznik dětských skupin. Do konce září představíme návrh financování dětských skupin ze státního rozpočtu tak, aby mohly vznikat plošně. To je totiž nástroj, který zásadně pomáhá skloubit rodinný a pracovní život. V řadě institucí to už pochopili a dětskou skupinu zřídili. Jsou i při ministerstvu práce. Díky dětským skupinám mohou rodiče chodit do práce a o děti je dobře postaráno. Také chci prosadit takzvaná sdílená pracovní místa. Jde o jednoduché a velmi efektivní řešení, kdy dopoledne na místě pracuje například rodič malého dítěte a odpoledne ho vystřídá třeba senior, který chce zůstat pracovní aktivní, nebo jde o pracovní místo pro dvě maminky, které se v práci prostřídají. Inspirovat se můžeme například na Slovensku, kde to už funguje.

Hned po nástupu do funkce jste mluvila o zvýšení rodičovského příspěvku. To stále platí?

Určitě platí. Chtěla bych v průběhu příštího roku dotáhnout krok jedna, čímž bychom navýšili příspěvek z 220 tisíc na 260 tisíc ročně a v následujících letech se musíme dostat na avizovaných 300 tisíc ročně.